

Hildur

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Satu Rämö

Hildur

Vertaald uit het Fins door
Annemarie Raas

Ambo|Anthos
Amsterdam

This book has been published with the financial support of
FILI – Finnish Literature Exchange

ISBN 978 90 263 6283 5

© 2022 Satu Rämö en wsoy

First published in Finnish with the original title *Hildur*
by Werner Söderström Ltd (wsoy), Helsinki.

Published in the Dutch language by arrangement
with Bonnier Rights Finland

© 2023 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,
Amsterdam en Annemarie Raas

Oorspronkelijke titel *Hildur*

Oorspronkelijke uitgever wsoy, Helsinki

Omslagontwerp © Margo Togni, op basis van
het omslagontwerp van Ville Laihonon

Omslagillustratie © Alex Talmon

Foto auteur © Björgvin Hilmarsson

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

*Moeder in de schuur, in de schuur,
treur niet meer;
ik leen je mijn vodden
dan kun je daarin dansen
daarin dansen.*

Oud IJslands volksdicht

Verleden

1

Zomer 1550, Mosfellsheiði

Sleipnir versnelde zijn pas, waardoor zijn dikke bruine manenkam wild heen en weer zwiepte. Er kwam kwijl uit de mond van het paard en zijn zwarte ogen glansden van enthousiasme.

De berijder van het lichtvoetige ros, Haraldur, snoof de koude nazomerlucht op. In zijn rechterknuist hield hij de teugels. Vanuit zijn linkerhand liep er een touw naar de halsters van de twee reservepaarden die naast hem meedraafden. De dolk aan zijn riem sloeg tegen de rechterflank van zijn rijdier, in het ritme van de telgang.

Bij het uitademen blies Haraldur een lage, lange o-klank uit. Die was bedoeld om het paard te kalmeren, maar zelfs vermoeidheid kon de drang naar voren van het dier niet temperen.

Een goed paard wilde het beste voor zijn berijder. Het wilde tonen wat het kon. Maar Haraldur wilde zijn beste paard niet uitputten, want ze hadden de lange weg bergopwaarts over de Mosfellsheiði nog te gaan.

Drie lange dagen zat Haraldur al in het zadel. Zijn huis stond in Fellsströnd in westelijk IJsland, aan de Breiðafjörður, oftewel de Brede Fjord. Hij was op weg zuidwaarts om een vriend van hem te waarschuwen.

Haraldur was ter ore gekomen dat een groep moordlustige leden van een rivaliserende stam van plan was Njáll te doden. Njáll was een van de rijkste boeren in zuidelijk IJsland, en bijzonder invloedrijk. Geld en macht trokken vijanden aan, die naar manieren zochten om de welvaart van anderen deelachtig te worden.

Njáll en Haraldur waren als kleine jongens al bevriend geraakt, want aan moederskant waren ze neven. Zodra Haraldur had gehoord dat zijn vriend gevaar liep, was hij op weg gegaan.

De avondzon kleurde het landschap oranje. Het najaar hing in de lucht. De vogels kwetterden niet meer zoals ze in de zomer hadden gedaan om elkaar te verleiden, en het gras op de velden begon lichtbruin te worden.

Vlak voor zonsondergang en het invallen van de schemering bereikte Haraldur de laatste tussenstop van zijn lange reis, een herberg – ook wel *sæluhús* genoemd – op de hoogvlakte van Mofsellsheiði.

Hij kwam voor een laag, uit turf opgetrokken hutje tot stilstand en liet zich van zijn paard glijden. Hij gaf zijn dieren water en bracht ze naar een weide met een stenen muur eromheen om uit te rusten. Daarna opende hij de deur van de herberg en stapte hij de schemerige lage gang in. Hij wilde zijn ledematen strekken voor de nacht. De reis zou de volgende ochtend al vroeg verdergaan. Het was nu nog een halve dag reizen tot de boerderij van Njáll aan de grote en machtige rivier de Ölfusá.

‘Drie paarden en één man, voor één nacht. Er is neem ik aan wel plek?’ gromde Haraldur door zijn roodbruine baard heen terwijl hij zijn gewicht naar zijn andere been verplaatste. Een lange rode haardos omlijstte zijn hoekige gezicht.

In de gang van het turfhutje verscheen een jonge vrouw die gekleed ging in een lamsgrijze rok van fries. Ze hield een olie-

lamp in haar hand; het zachte licht gaf de groene kleur van haar ogen nog meer diepte.

‘Daarginds achterin is ruimte om te slapen. Morgenochtend betalen, en geen grapjes,’ zei ze terwijl ze een rukje met haar hoofd gaf.

Una was bijna dertig en afkomstig uit het zuiden. ’s Winters werkte ze als dienstmeid op een boerderij bij de fjord. ’s Zomers zorgde ze voor de gasten van de herberg, die op het terrein van de boer lag. Iedereen die onderweg was tussen het westen en het zuiden van het land, stopte bij dit sæluhús om de nacht door te brengen.

Una keek langdurig naar de knappe man in de gang. Veel langer dan ze normaal gesproken naar de gasten keek.

‘Honger? Ik kan kijken wat er in de keuken te vinden is,’ zei ze.

Ze deelden een stuk gedroogde kabeljauwfilet en braken stukjes brood af dat van zeewier was gemaakt. Haraldur vertelde over de paarden die hij meevoerde, over zijn schapenhouderij en over de Brede Fjord, waarin zich zoveel eilanden bevonden dat het nog niemand was gelukt ze allemaal te tellen. Una zei dat ze heel behendig was in schapen scheren.

Una liet meestal geen vreemde reizigers toe in haar bed, maar ditmaal wilde ze een uitzondering maken. Haraldur voelde anders. Bijzonder. Hij sprak tegen haar als tegen een gelijke. Hij vroeg naar haar mening, luisterde zonder haar te onderbreken en vertelde over zijn leven van alledag.

De volgende dag vroeg hij Una wat ze ervan zou vinden als hij haar op de terugreis zou meenemen naar huis.

‘Als je op tijd terugkeert, ga ik misschien wel mee,’ zei ze, en nadat hij was vertrokken vlocht ze haar haar. De zonnestralen

schenen op deze zomerse ochtend door het smalle raam van de herberg naar binnen. De lichtstreep die binnenviel leek de kamer in tweeën te splitsen. Una ging in het zonlicht staan, sloot haar ogen en genoot van de warmte op haar gezicht.

Haraldur wist de kust bij Ölfusá te bereiken voordat de schurken arriveerden. Njáll was blij met de komst van zijn vriend, en samen vierden ze tot diep in de nacht hun weerzien. Njáll stelde een paar robuuste kerels aan – overtollige werkers van zijn betrouwbare buurman om hem dag en nacht te beschermen. Terwijl Haraldur afscheid nam op het erf stak Njáll zijn vriend bij wijze van dank een leren zakje vol zilveren en koperen munten toe, *klippinki's*.

De munten rinkelden in zijn zak toen Haraldur na twee dagen reizen met zijn paarden terugkeerde bij het *sæluhús*.

Una pakte haar weinige bezittingen in, besteeg de jonge merrie die Haraldur bij zich had en vertrok samen met de knappe man naar het westen, naar de Brede Fjord met zijn ontelbare eilanden.

Eigenlijk hadden ze elkaar nooit moeten ontmoeten, maar het liep gewoon zo, en ze kregen bijzonder veel kinderen.

2

November 1994, Ísafjörður

Vanuit het raam in de woonkamer was te zien hoe de wind de sneeuw heen en weer liet vliegen over het erf. De storm nam in kracht toe.

Lóa's buik voelde zacht en warm aan. Dun als zijdepapier, mijmerde Björk terwijl ze met rustige halen de slaperige kat streelde. Die spinde zachtjes. Er reed een sneeuwploug langs; het zwaailicht op het dak wierp oranjegeel licht de kamer binnen. Het grote voertuig veegde de weg schoon en duwde de sneeuw op een grote hoop samen op het lege perceel naast hen. Het gedreun en geknars waren binnen in huis te horen. De kat werd wakker en strekte haar voorpoten tegen de ribfluwelen bank, opende haar ogen net ver genoeg om door de spleetjes te kunnen kijken en wierp een tevreden blik op haar jonge verzorgster.

Björk vond het jammer dat ze zelf geen kat mocht hebben. Mama was allergisch. Ook een hond ging niet. Paarden hadden ze wel, maar die waren altijd buiten en daarmee kon je niet op de bank in de woonkamer spelen.

Björk was heel blij geweest toen een oude bekende van mama, Jón, haar en haar zus Rósa had gevraagd op zijn kat te

passen. Zelf moest hij naar Reykjavík voor een nieuwe bril, want in de Westfjorden hadden ze geen oogarts, of zelfs maar een brillenwinkel. De zes uur durende autorit naar het zuiden, plus een paar nachten in een goedkoop hotel ergens in een buitenwijk van Reykjavík, zou niks geweest zijn voor de oude Lóa. Ze hield er niet van in een draagmand op de achterbank te zitten en gaf altijd over in de auto.

Björk en Rósa waren rechtstreeks vanuit school naar Jóns huis gegaan. Ze hadden de kat een paar kabeljauwtongetjes gegeven en met een maatbeker een deciliter brokjes in haar voerbakje gedaan. Lóa was eraan gewend haar behoefte buiten te doen. Ze maakte gebruik van het luikje in de voordeur en kwam en ging zoals ze zelf wilde.

Björk kon zich maar niet losmaken van de dommelende poes. Die was zo zacht en warm.

‘We moeten nu echt gaan. De schoolbus vertrekt zo,’ zei Rósa om haar zusje aan te sporen.

‘Heel even nog. Lóa vindt het fijn als ik haar krauw. Kijk nou hoe ze haar kopje tegen me aan duwt. Poetepoetepoete!’

De achtjarige Rósa stond met haar rode My Little Pony-rugtas in de gang en verplaatste haar gewicht van haar ene been naar het andere. De bus die hen naar hun huis in het dorp aan de andere kant van de berg bracht zou over vijf minuten bij het schoolgebouw vertrekken, en Rósa wist dat de chauffeur niet op laatkomers zou wachten. Björk zat in de eerste klas en had nog geen echt tijdsbesef ontwikkeld. Vijf minuten en vijftien minuten waren voor haar een en hetzelfde. Maar Rósa zat al in de derde.

Jón woonde gelukkig vlak naast de school. Mama had verteld dat hij nog een ander huisje had, een oud zomeroptrekje ergens op het platteland. Lóa had het daar beter naar haar zin,

omdat ze over de velden kon rennen en niet bang hoefde te zijn voor voorbijrijdende auto's.

‘Ik ga nu, hoor. Blijf jij maar hier als je niet naar huis wilt,’ zei Rósa terwijl ze zich omdraaide naar de voordeur. ‘Mama heeft beloofd *lummur* te bakken vandaag, weet je nog?’

Björk was dol op de heerlijke dikke pannenkoekjes, vooral met stroop en rabarberjam. Dat was haar lievelingskostje. Mama gaf ze ook nog eens de vorm van bloemen en hartjes.

Ze stond langzaam op van de bank en aaide de kat nog een keer.

‘Oké, dan gaan we maar. Ik moet nog snel even naar de wc.’

Rósa trok de voordeur achter hen dicht en vergewiste zich ervan dat die *klik* zei, want anders zou een windvlaag hem kunnen opendrukken en zou er sneeuw naar binnen waaien.

De meisjes ploegden door de sneeuwduinen heen die zich in de tuin hadden gevormd. Er was de afgelopen twee dagen zeker een halve meter gevallen. Ze verbaasden zich over de vorm van de duinen en spraken af om te gaan sleeën op de berg achter hun huis.

Op het moment dat ze met schoenen vol met sneeuw de straat op stapten, zoefde de witte schoolbus langs. Rósa rende er een stukje achteraan en zwaaide met haar armen om de chauffeur duidelijk te maken dat hij moest stoppen, maar tevergeefs. Hij zag hen niet, of anders interesseerde het hem niet.

‘Maar we moeten naar huis. Wat gaan we nu doen?’ vroeg Björk bedeesd. ‘Ik heb sneeuw in mijn schoenen. Mama zegt dat je verkouden wordt als je buiten loopt met natte voeten,’ mompelde ze. De tranen die in haar ogen opwelden verstikten haar stem een beetje.

Rósa trok een peinzend gezicht. Het schoolgebouw was al dicht. Alle andere kinderen waren naar huis gegaan of waren

opgehaald. De bus was vertrokken. Mama was op dit tijdstip bezig de paarden te voeren, en het zou nog minstens een uur duren voor ze weer naar binnen ging. Papa was op zee. De vissersboot zou pas komend weekend aanmeren in de thuishaven.

‘Misschien kunnen we bij iemand van school op mama wachten?’ opperde Björk.

‘Maar mama vindt het helemaal niet leuk als ze hierheen moet rijden om ons op te halen,’ dacht Rósa hardop.

Björk wist nog een alternatief.

‘En als... En als we nou gewoon lopend gaan?’

Ze wist dat het hun verboden was naar huis te lopen. In een sneeuwstorm kon je verdwalen, en de nieuwe tunnel was nog niet geopend. Bovendien mochten voetgangers daar niet eens naar binnen.

De afgelopen paar jaar was er in de berg een tunnel aangelegd. Hij was een paar kilometer lang en zou de verbinding tussen de twee dorpen sneller en veiliger maken. Nog even en het zou niet meer nodig zijn de steile, bochtige weg over de berg te nemen, waar het vooral tijdens winterse stormbuien gevaarlijk rijden was.

‘We mogen niet te voet de tunnel in, en bovendien is hij nog niet klaar,’ zei Rósa geschrokken.

‘Ik hoorde dat mama tegen papa zei dat je er al doorheen kunt. De weg ligt er al. Echt waar, hoor,’ zei Björk met het zelfvertrouwen van een zesjarige, en ze keek haar zus strak in de ogen.

‘Klopt... We moeten toch op een of andere manier zien thuis te komen. En omdat de tunnel nog niet open is, rijden er ook geen auto’s,’ meende Rósa.

‘Maar ik ben bang in het donker, en in een tunnel is het echt

pikkedonker,' wierp Björk nu tegen; het leek haar toch wel eng.

'We lopen langzaam en achter elkaar,' sprak Rósa haar be-
moedigend toe. 'Ik hou de hele tijd jouw hand vast en laat je
niet los totdat we thuis zijn. We lopen langs de kant van de weg.
Denk maar aan die pannenkoekjes.'

Björk verzette zich niet langer en greep de hand van haar
zus. Ze gingen op weg.

Ze liepen in de berm van de geasfalteerde weg naar de mon-
ding van de tunnel. Het begon weer te sneeuwen. Er was nau-
welijks nog daglicht en de schemering breidde zich snel uit.
Algauw was het buiten net zo donker als in de tunnel.

'In de tunnel sneeuwt het gelukkig niet. Kom, we gaan nu
naar binnen,' zei Rósa terwijl ze ervoor zorgde dat haar zusje
in beweging bleef.

Hand in hand liepen ze verder, en het laatste wat er van de
meisjes nog te zien was, was de rode rugzak met het ponyplaat-
je erop. Daarna verdwenen ze.

Heden

